

Вівчар В. П.

аспірант,

Західноукраїнський національний університет

**СУТНІСТНА ХАРАКТЕРИСТИКА УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-
ТЕХНІЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКОЗНАВЧИХ УМОВ**

Міжнародний досвід в раціоналізації матеріальних потоків ставить перед службою матеріально-технічного забезпечення торговельних підприємств діяльності принципово нові завдання, велика роль яким належить своєчасного постачання виробництва всіма необхідними матеріалами, заготовками, напівфабрикатами, комплектуючими виробами.

Планування матеріально-технічного забезпечення торговельних підприємств вимагає проведення комплексу трудомістких робіт з прогнозування і нормування окремих видів ресурсів на плановий період розробку матеріальних балансів за видами ресурсів (джерелами надходження та напрямками використання), аналізу питомих витрат матеріальних ресурсів за звітний період, планування складських запасів та використання технологічного обладнання та оснащення. Прискорення матеріальних потоків, зниження матеріальних витрат у структурі собівартості виробництва уможлиблюється застосуванням інструментів безпекового планування та управлінню виробничими процесами.

Одна із необхідних систем функціонування безпекового управління є система управління матеріально-технічним забезпеченням. Вона значною мірою відображає початкову стадію технологічного процесу – це виробництво та постачання необхідних матеріалів, запасів сировини та напівфабрикатів – вхідні інформаційного процесу, перетворені операційною системою на її вихід – готову продукцію. До обов'язків

матеріально-технічного забезпечення входить своєчасна доставка в операційну систему торговельних підприємств усіх видів ресурсів (сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, технологічного обладнання, інструментів, транспортних засобів, палива, тепло-електроенергії тощо) в обсягах необхідних для нормального функціонування операційного процесу по виробництву необхідної продукції. На вибір форми постачання операційної системи можуть впливати різноманітні фактори. Залежно від цих факторів, операційна система забезпечує себе ресурсами через товарносіровинні біржі, аукціони, різні посередницькі фірми і власним виробництвом комплектуючих виробів та інше. На великих торговельних підприємствах роботу по забезпеченню всіма видами ресурсів здійснює управління (відділи) матеріально-технічного забезпечення [1].

Таким чином, підрозділ з управління матеріалами – це організаційний механізм зниження витрат, які виникають на етапах постачання і виробництва, а підрозділ з управління розподілом – аналогічний механізм зменшення витрат, але вже в сфері збуту. Обидва варіанти побудови інтегрованого підрозділу базуються на розподілі матеріального потоку і є окремими випадками загального управлінського рішення. Його доцільно рекомендувати торговельним підприємствам, які незалежно від виробничого профілю стикаються з проблемами, пов'язаними з координацією дій усіх підрозділів, через які проходить матеріальний потік [3].

В основу управління матеріальними потоками покладено практичні засоби логістичних процесів торговельних підприємств, що ґрунтуються на використанні релевантного інформаційного забезпечення. Слід відзначити, що забезпечення інформаційного середовища щодо руху матеріальних ресурсів торговельних підприємств можна поділити на напрями: постачання, зберігання і виробництво. На етапі постачання

інформаційні аналітичні потоки повинні розкривати інформацію про ринки постачальників, яка для ефективної роботи торговельних підприємств повинна розглядатися в комплексі з інформацією про ринки збуту, попит на продукцію, що виготовляється та конкурентів. На етапі зберігання матеріальних ресурсів аналітичний процес потребує інформацію про надходження та відпуск запасів, а також про формування втрат і нестач. На етапі використання матеріальних ресурсів аналітичний інформаційний потік повинен об'єктивно розкривати розмір матеріальних витрат (за продуктивними витратами, зворотними відходами) [2, с. 11].

Отже, без створення єдиної системи забезпечення безпеки торговельних підприємств неможливо подолати кризу, стабілізувати економічну ситуацію, створити ефективний механізм виробничо-економічних систем. Система забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств ефективна за умов визначення відповідних стратегії й тактики. Турбулентність сучасного стану вимагає імплементації тактичних орієнтирів зміцнення економічної безпеки торговельних підприємств. Важливо чітко розмежувати стратегічні цілі й тактичні заходи торговельних підприємств. Стратегія економічної безпеки торговельних підприємств передбачає представлення мети і завдань системи безпеки, напрямів їхнього вирішення та формування необхідних резервів для нейтралізації та усунення можливих загроз. Досліджено, що тактика економічної безпеки торговельних підприємств – це найбільш гнучка частина системи їхньої безпеки, яка змінюється залежно від дії внутрішніх і зовнішніх загроз, зміни пріоритетності економічних інтересів тощо. Слід звернути увагу на те, що мінливість економічної ситуації визначають необхідність застосування різних тактичних орієнтирів забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств. З огляду на основну специфіку забезпечення безпеки необхідно розрізняти загрози,

небезпеки та ризики, визначити їхні відмінності й відповідні способи їхнього усунення та мінімізації наслідків.

Список використаних джерел

1. Вівчар О. І. Управління економічною безпекою підприємств: соціогуманітарні контексти: монографія. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2018. 474 с.
2. Ziailyk M. Practical basis of the organizational and legal contexts of ensuring cooperative security: current realities and main threats. Modeling the development of the economic systems : Scientific journal. 2023. № 2. P. 8–12.
3. Vivchar O., Chudyk N. Strategy of strengthening the economic security of enterprises of network structures: pragmatics and key vectors of development. Law, Policy and: Security : Journal homepage. West Ukrainian National University. 2023. 1(1). С. 55–67.